

ANISOARA POPA

V.A. URECHIA

ISTORIC

Editura
Fundatiei Academice "DANUBIUS"
GALATI - 2001

“Autoarea a absolvit Facultatea de Istorie-Filosofie - a Universității ”A.I. Cuza“ din Iași - ca șefă de promovare (1987), remarcându-se de pe atunci ca un spirit cultivat și comprehensiv, de la care se așteaptă o frumoasă împlinire pe întărâm științific.

Studiul Gh. I. Brătianu - Profesor la universitatea din Iași, publicat curând după absolvire în volumul *Confluențe istoriografice* (1988), îngrijit de Victor Spinei, era o promisiune, confirmată apoi și de alte mici contribuții, unele privind chiar personalitatea lui V.A.Urechia, aleasă finalmente ca temă de disertatie doctorală [...] Bine orientată în evoluția discursului istoric din epoca modernă, ea întreprinde (beneficiind și de monografia lui Vistean Goia, 1979) o nouă lectură a operei lui V.A. Urechia, polihistor fecund, a cărui însemnatate în epocă a fost mult mai mare decât se admitează în deobște.”

Prof.univ.dr. Alexandru Zub, m.c.

“Distinsă absolventă a facultății noastre, Anișoara Popa s-a remarcat prin permanenta strădanie de a pătrunde cât mai adânc înaintele profesiei [...] Tema pe care o abordează ni se pare - și aceasta nu numai datorită unor mai vechi preocupări - deosebit de interesantă, am putea spune chiar reprezentând o alegere fericită, cu atât mai mult cu cât autoarea provine și revine în orașul unde se află importantul depozit al Bibliotecii ”V.A.Urechia“, a făcut studiile academice la Universitatea al cărei prim profesor de istorie a fost tocmai V.A. Urechia și a lucrat un timp, în afara perioadelor firești de documentare, acolo unde acesta și-a continuat activitatea după înființarea celei de a doua universități a țării, la București [...] De la început lucrarea împresionează prin structura ei arhitecturală, prin rostirea elegantă, uneori chiar rafinată, prin foarte larga documentare. Autoarea nu-și manifestă intenția, de altfel iluzorie, de o rezolvare exhaustivă, dimpotrivă consideră că ceea ce a realizat, și a realizat frumos, poate fi apreciat și ca o etapă spre viitoare cercetări de detaliu [...]”

Lucrarea colegiei Anișoara Popa se citește cu interes și profit. Ea se dovedește o autoare cu certe calități de cercetare științifică și constituie o contribuție la cunoașterea istoriografiei românești ca și a viații culturale în general.”

Prof.univ.dr. V. Cristian

[...] Judecată în ansamblu, lucrarea reprezintă o frumoasă, temeinică și utilă realizare științifică a autoarei, o meritorie contribuție în domeniul și totodată o carte de vizită ce-i recomandă resursele intelectuale și potențialul creator pe tărâmul istoriografiei românești.”

Prof.univ.dr. Dumitru Vitcu

“Lucrarea, rod al unor eforturi stăruitoare și pasionate, merită să fie apreciată pentru contribuția ei interpretativă și informativă documentară la valorificarea moștenirii operei polihistorului V.A. Urechia în ipostaza sa de istoric, dovedind certele calități, judecările echilibrate și maturitatea profesională a autoarei.”

Prof.univ.dr. Gr. Ploegsteatanu

CUVÂNT ÎNAINTE

Această carte ce apare, iată, la o sută de ani de la stingerea lui V.A. Urechia concretizează o parte din eforturile noastre de deschidere a resorturilor creației și reconturare a dimensiunilor reale ale prezenței sale în istoriografia românească.

Elemente ale unei biobibliografii și piese inedite pentru un volum de corespondență s-au adunat în paralel cu lucrul la acest volum.

Cât ne este îngăduit să cunoaștem peste timp din personalitatea și motivațiile creatorului? Cum și-ar fi abordat Urechia însuși opera istorică și implicațiile sale în planul activității sociale? Care este raportul optim ce trebuie menținut de istoric între tentația de “a face istorie” și scrierea istoriei astfel încât creația istoriografică să nu fie sacrificată? Sunt câteva din interogațiile care au revenit de-a lungul documentării și elaborării.

Demersul de față ce constituie tema tezei noastre de doctorat a fost realizat la sugestia și sub binevoitoarea îndrumare a academicianului Alexandru Zub căruia îi exprimăm și pe această cale gratitudinea pentru acea “pedagogie a generozității” aplicată în ce ne privește, pentru faptul de a ne fi îngăduit în acest mod o aleasă ucenicie și a ne fi ghidat în efortul nostru de a nu ieșua în relieful faptelor.

CUPRINS

I. FORMAȚIA INTELLECȚUALĂ 16	<ul style="list-style-type: none"> • " ... eu am fost, într-al treilea rând biograful ilustrului cronicar" 69 • Extinderea și structurarea universului manuscriselor 71 • Formula de editare 73 • Reconstruirea dimensiunilor operei 75 • Etapele operei 79 • V.A.Urechia despre izvoarele scrierilor lui Miron Costin 81 • Contribuții bio-bibliografice 83 • " ... un comentariu plat și didactic. ..." 87 • O reeditare și o importantă contribuție istoriografică 89
I.1. " ... de la limba greacă la limba franceză" 16	Note 13
I.2. Studiile ieșene 17	
I.2.1. Conducă mediu conținând situația școlară și primul "catalog" al bibliotecii liceului V.Alexandrescu 21	
I.3. Primele scrise 22	
I.4. Perioada studiilor pariziene 23	
I.5. "capitalul" de învățătură Spanicăescă" 30	
Note 32	
II. SCRERI ISTORICE 36	
II.1. Proiecte și etape 36	
II.2. Univers tematic 41	
II.3. Principalele scrieri istorice 46	
II.3.1. Istoria românilor 46	
- Motivația demersului 46	
- Izvoarele <i>Istoriei românilor</i> 49	
- Semnificația titlului și conținutul ideistic 53	
II.3.2. Istoria culturii naționale. Istoria școalelor de la 1800-1864 61	
II.3.3. V.A.Urechia și moștenirea mironcostineană 68	
II.3.3.1. V.A.Urechia - editor al operei lui Miron Costin 69	
III CONCEPȚIA ȘI METODA ISTORICĂ 118	
III.1. Concepția istorică 118	
III.2. Document și interpretare în opera lui V.A.Urechia 126	
III.2.1. "Adunător de izvoare" 126	
III.2.2. Document și interpretare în <i>Istoria românilor</i> 135	
III.3. Timp și devenire istorică 141	
III.4. Istorie și legendă 146	
III.4.1. "Legendele române" 148	
III.4.2. Istorie "documentată" și legendă 151	
Note 152	
IV. ARGUMENTUL ISTORIC ÎN ACTIVITATEA SOCIALĂ A LUI V.A.URECHIA 161	
IV.1. V.A.Urechia și problema identității naționale românești 163	

V. IPOSTAZE	220
V.1. V.A.Urechia și Leon de Rosny.....	220
V.2. Un aspirant român la primul premiu Nobel pentru pace – V.A.Urechia.....	223
Note	227
VI INCHEIERE	230
VII. BIBLIOGRAFIE	238
VIII. ANEXE	254
Anexa nr. 1	
Condică inedită conținând însemnările referitoare la situația școlară și primul catalog al liceului V.Alexandrescu	
Anexa nr. 2.a	262
Tabelul filialei codicelor conținând operele lui Miron Costin	263
Anexa nr. 2.b	
Tabelul filialei conținând și codicele cu numerele atribuite lor după inventarierea de la Academie	263
Anexa nr. 3	264
Discursul lui V.A.Urechia în onoarea lui Leon de Rosny (1881)	264
Anexa nr. 4	268
Discursul lui Leon de Rosny în onoarea lui V.A.Urechia (1883)	268
Anexa nr. 5	272
Scrisoarea inedită a dr. Albert Gobat către V.A.Urechia (12 apr. 1901)	272
RÉSUMÉ	273
INDICE DE NUME	290
SOMMAIRE	297
CUPRINS	300
IV.1.1. Concepția lui V.A.Urechia asupra identității naționale românești.....	168
IV.1.2. Naționalitate română, solidaritate latină, echilibru european	170
IV.1.3. Realitățile istorice și redescoperirea "rosturilor" în secolul naționalităților	173
IV.1.4. Obiective și soluții	176
IV.2. V.A.Urechia în sprijinul românilor transdunăreni	179
IV.2.1 Preocupări pentru sprijinirea românilor transdunăreni anterioare anului 1864	179
IV.2.2. Înființarea școlii macedo-române din București și deschiderea de școli românești în sudul Dunării	182
IV.2.3. V.A.Urechia și constituirea Societății de cultură macedo-române	189
IV.2.4. Preocupările lui V.A.Urechia pentru istoria și etnografia românilor sud-dunăreni – resorturi ale acțiunii în favoarea lor	190
IV.2.5. Albumul macedo-român și dezlegarea "cestiunii Orientului"	197
IV.2.6. Colaborări cu iateleculali macedo-români	203
IV.2.7. Alte societăți pentru sprijinirea românilor sud-dunăreni	205
IV.2.8. Preocupări pentru apărarea drepturilor naționalităților din Balcani	206
• V.A.Urechia și Societatea culturală albaneză "Drita"	206
• Relații cu bulgarii	208
Note	210